

Să mai subliniem, cu acest prilej, dimensiunile activității estetic-formative desfășurate de profesorul Mihai Guttman — dascălul emerit (fără a avea acest titlu) al sufletelor noastre, ale tuturor celor pe care ne-a învățat Muzica.

Manifestările Liceului de Artă au devenit o oglindă a condiției înalte a celor mai tineri muzicieni ai noștri — în acest an cu adinți semnificații —, muzicieni ai căror reprezentanți de excepție merită o și mai largă prezentare în competițiile de pretutindeni, într-o lauda școlii românești.

Elena-Maria ȘORBAN

Concerte și recitaluri

De câțiva ani a devenit o tradiție ca în prag de vară instituțiile clujene de învățămînt artistic, alături de Filarmonică, să aducă un cald omagiu cu prilejul aniversării zilei sale de naștere, maestrului Sigismund Toduță. Astfel, în Studioul Conservatorului a avut loc un recital de muzică și poezie care a cuprins ciclul de *Lieduri pe versuri de Ana Blandiana* — „La cules de îngeri”, „Iubire”, „Ca și cum”, „Locuită de un cîntec”, „Cîntec de leagăn”, „Non plus ultra”, „Rugăciune”, „În satul în care mă-ntorc”, „Această plutire” și „Eu cred că norii”. — în interpretarea mezzosopranei Edith Simon și a pianistei Suzana Péntek și lucrări pentru cor pe voci egale pe versuri din *Antologie de poezie populară* de Lucian Blaga, *10 miniaturi corale* — „Duce-m-aș”, „Pădure, dragă pădure”, „Cîtă boală”, „Cîntă cucul”, „Strigă moartea”, „Cine n-are dor”, „Alină-te dor”, „Vai bădică”, „Frunză verde de mohor” și „Cine-a scornit uritu” —, interpretate de corul de fete al Liceului de Artă, sub conducerea lui Mihai Guttman. Prin comparație, bogatul fond poetic ne-a apărut substanțial amplificat cu noi valențe estetice în versul cîntat al Anei Blandiana sau în cel zis — în sensul termenului folcloric — al textului antologic blagian, față de versul *rostit* (poate cu un surplus de patos dramatic, de către actrița Melania Ursu), muzica lui Sigismund Toduță relevind frumuseți subtextuale în primul caz, iar în cel de al doilea, subliniind mai pronunțat sentimentul exprimat prin cuvîntul din popor.

Fără-ndoială, în literatura genului *Concertul pentru flaut și orchestră* al aceleiași compozitor se înscrie ca o lucrare de referință. Dedicată unui instrument ancestral, această creație explorează un spațiu estetic arhaic, utilizînd un material provenit dintr-un motiv de trei sunete descendente (mi, re, diez, si), care proliferază printr-o continuă variație, într-o împletire de structuri melodice, heterofonice și polifonice pe parcursul celor trei părți, cu rezonanțe de cîntec lung sau de baladă. Prezentat în primă audiție la Cluj, *Concertul...* a avut un interpret ideal în Gavril Costea, posesor al unei tehnici transcendente, care a trecut cu uimitoare dezinvoltură, de la flautul obișnuit, la flautul alto și flautul piccolo, instrumente solicitate intensiv de partitură, performanță ce avea să fie urmată de o strălucită versiune a *Concertului în sol major* de W. A. Mozart. Cu binecunoscuta-i măiestrie Emil Simon a asigurat acompaniamentul ambelor lucrări, oferindu-ne la rîndu-i în final o interpretare convingătoare prin precizie, colorit sonor și echilibru, a suitei simfonice *Șeherezada* de Rimski Korsakov, cu un remarcabil solo de vioară al concertmaistrului Vasile Horvath.

Un concert al „Cappellei Transylvania” poate constitui cu certitudine, oricînd și oriunde, un eveniment artistic de prim ordin, astfel încît este lesne de înțeles atenția de care s-a bucurat festivitatea din Studioul Conservatorului, închinată aniversării celor trei decenii de activitate a prestigioasei formații. În vibrantul său cuvînt omagial, conf. univ. Ninuca Oșanu-Pop, rectorul institutului, a evocat principalele

momente din evoluția acestui cor, primul care a susținut la noi în țară, la un înalt nivel profesional, concertele de madrigale după cel de al doilea război mondial, precum și meritele de excepție ale maestrului Dorin Pop în promovarea a nenumărate creații din patrimoniul autohton, majoritatea în primă audiție absolută. În încheiere interpretării au entuziasmat ca de obicei auditoriul, prin admirabila tălmăcire a unor bijuterii din literatura corală a Renașterii franceze, franco-flamande și italiene.

De asemenea, tot sub semnul evenimentului s-a înscris și ciclul *Integrala sonatelor pentru vioară și pian* de L. v. Beethoven, în versiunea cuplului Andrei Agoston — Niņa Panieva Sebesi, într-un deplin acord de sensibilitate și concepție. Dacă, în general, conflictele dramatice au fost oarecum atenuate de temperamentul stăpînit și echilibrat al celor doi protagoniști, în schimb putem califica drept excepțională redarea momentelor lirice din părțile lente unde profundele sensuri și variatele nuanțe ale simțirii și gîndirii beethoveniene au fost dezvăluite cu generozitate.

Ca oaspete la pupitrul Filarmonicii, pe lângă o interpretare care a întrunit pe deplin adeziunea publicului a popularei cantate *Carmina burana* de Carl Orff, Remus Georgescu și-a prezentat în primă audiție clujeană propria lucrare intitulată *Ecouri*, oratoriu pentru solist, cor de femei, bandă magnetică și orchestră, pe textul a trei poeme de Radu Stanca: „Ecouri din mină”, „Cinegetica” și „Aura tragică”, în care se remarcă exprimarea concentrată a unui material muzical substanțial. După cum mărturisea autorul într-un interviu acordat ziarului „Făclia”, „forma lucrării i-a fost sugerată de unele idei dezvoltate de Constantin Noica în tratatul său de etnologie — volumul doi din „Devenirea întru ființă”. Din punct de vedere muzical, aceste sugestii dirijează evoluția discursului sonor spre o continuă ascensiune în spirală și pe multiple planuri, sub impulsul unor acumulări tensionale succesive.

În concertul „Ars Novei”, incluzînd două creații exemplare prin conciziunea exprimării și profunzimea mesajului — cele 7 *lieduri* de Alban Berg (interpretate de Liliana Bizineche și pianista Monica M. Giurgiuman) și *Patru piese pentru vioară și pian* de Anton Webern (interpreți: Grigore Botăr și Ninuca Oșanu-Pop), — Cornel Țăranu a invitat în mod implicit publicul la meditații comparative pe marginea programului prezentat ulterior. S-a putut observa astfel cum Adrian Iorgulescu, în lucrarea sa *Ipostaze IV* pentru două grupuri de percuție, „pigmentată” cu chiuitori și hăulituri, deși aspiră la mai mult, nu poate depăși stadiul unui simplu divertisment, sau cum, de pildă, Wolfgang Steffen în *Introversi* pentru pian (interpretat: Ninuca Oșanu-Pop) sau Rudolph Bualo în *Soundposts* pentru vioară, clarinet și pian (interpreți: Grigore Botăr, Ioan Goilă și Ninuca Oșanu-Pop), exprimînd o succesiune rapidă de stări conflictuale prin contraste șocante, exagerează dimensiunile lucrărilor în raport cu conținutul. În acest context, piesa pentru clarinet solo intitulată *Carnix* a lui Șerban Nichifor (interpret: Ioan Goilă), judicios proporționată, cu efecte de tulnic și aluzii de dans popular, nu a avut decît de cîștigat cu toate că — la rîndu ei — s-a dovedit mai mult speculativ decît densă, în tentația de evocare a unor zone spirituale etnice devenite obsedante pentru noul val al creatorilor noștri. Pe de altă parte însă, în cadrul aceleiași concert, în cantata *Orfeu* pentru bariton și ansamblu (solist: Ion Budoiu), Cornel Țăranu a demonstrat încă o dată, că este extrem de aproape de sine însuși ca modalitate de exprimare artistică. Creația sa actuală, ce-și trage o substanțială sevă din frămîntările lumii contemporane, ne apare constant axată pe idei profunde, generoase. Transpunerea în muzică a versurilor lui Cezar Baltag se reflectă în partitura vocală printr-o permanentă oscilare între recitarea propriu-zisă și cîntarea textului, fapt ce coincide cu alternarea momentelor de un lirism mornit și izbucniri încărcate de puternice ten-

siuni dramatice, compozitorul evitind parcă să tragă atenția ascultătorului de la sensurile cuvintului, prin combinații sonore ostentative. Astfel, turnurile lirice ale fluxului melodic sint cu regularitate, fie persiflate, fie înăbușite prin reacții fonice aspre, uneori chiar violente, expresie a unui intens zbucium interior, la care autorul ne face părtași.

Fără a fi stimulat de asemenea impulsuri lăuntrice, în *Signale pentru ansamblu*, Peter Szegö — fost discipol al lui Cornel Țăranu în anii studenției — a compus o muzică interesantă datorită mai ales contrastelor dinamice și timbrale rezultate din exploatarea cu fantezie a potențialului expresiv ai unor categorii de instrumente de suflat și percuție, atât de fascinante — după cum am mai avut prilejul să o constatăm — pentru majoritatea creatorilor de astăzi și de pretutindeni, în arta sunetelor.

Iată deci că „Ars Nova“, pe lângă importantul său rol de informare selectivă, își aduce în continuare prețiosul aport în afirmarea și confirmarea valorilor muzicale contemporane.

Casiu BARBU

SIBIU

Festivalul Internațional de jazz Sibiu'85 — Ediția a XV-a, jubiliară

Seria de concerte „Perpetuum Jazz“ organizată de Radioteleviziune începând din luna ianuarie, recitalurile ce au avut loc în diferite orașe ale țării (dintre care le menționăm pe cele susținute de Ion Baciu jr, Mihai Farcaș și formația „Studio“ pe scena filarmonicii „Moldova“ din Iași) au constituit avanpremierele celui mai important eveniment al vieții jazzistice românești: Festivalul Internațional de Jazz de la Sibiu. Organizatorii, Uniunea Tineretului Comunist, Comitetul Județean Sibiu, Casa de Cultură a Științei și Tehnicii pentru Tineret și RTV Română au reunit în cele patru gale desfășurate în serile de 21, 22, 23 și 24 martie pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor un mare număr de instrumentiști și formații din țară, muzicieni de prestigiu ai jazzului european: „String Connection“ (Polonia), Simion Sterev (Bulgaria) și pianistul Leonid Chizhik (U.R.S.S.).

La această a XV-a ediție, jubiliară, a Festivalului am ascultat multe recitaluri de mare calitate prezentate de tineri și dotați instrumentiști din Timișoara, Iași, Cluj-Napoca, Suceava, București, Botoșani, Constanța, Reșița, Ploiești, Satu-Mare, alcătuind o sugestivă hartă a răspîndirii și valorii jazzului ce se practică azi la noi. Cele mai multe formații au sosit din Cluj-Napoca, centru muzical de renumit prestigiu, unde jazzului i se acordă de decenii un constant interes, fiind cultivat cu perseverență, pasiune și competență atât pe plan teoretic, prin cursuri de istorie a genului și prezentări susținute de I. Viehmann sau Virgil Mihaiu, cât și practic, prin concerte și recitaluri la cele trei cluburi de profil active în prezent. Activitate efervescentă reflectată în diversitatea stilistică și calitatea programelor oferite de oaspeții clujeni la Festival. Amintim septetul de dixieland și bigbandul ansamblului armatei, de câțiva ani cel mai bun ansamblu de acest tip din țară, dirijate de Mihai Porcișanu, care a evoluat în a treia gală și ca leader al unui trio, interesant ca formă de agregare sonoră (trombon, contrabas, baterie) și ca modalități de închegare în limitele unității de stil a ideilor provenite din diferite surse muzicale: jazz (bop, cool, free), intonații populare românești, sonorități de tip cameral. Alternația rapidă a sugestiilor melodice, pasajele de mare virtuozitate tehnică (Mihai Porcișanu — trombon, Lucian Păiș — bate-

rie), ambianța muzicală generală de intensă trăire artistică, toate acestea au avut adesea calitatea unei adevărate revelații.

Tot din orașul de pe Someș am mai ascultat bigbandul „Gayo“ al Casei Pionierilor, ai cărui instrumentiști, în ciuda tinereții, răzbat cu succes prin mulțimea dificultăților ritmice și intonaționale ale aranjamentelor scrise de profesorul și dirijorul Ștefan Vannai și duo-ul surorilor Dana și Adina Ardeleanu, cu un repertoriu alcătuit din teme de mare frumusețe și rafinament din Bach, Gershwin, bossa-nova, J. Răducanu și M. Popp.

Suceava și, de curînd, Botoșanii figurează pe harta jazzului românesc prin activitatea Ancăi Parghel (voce, pian) și a lui Liviu Mărculescu (trombon), reuniți de câteva luni într-un original duo. Ei au prezentat un recital minuțios și inspirat realizat, cu teme melodice frumoase compuse de Anca Parghel, care și-a revelat reale calități de acompaniator dar mai ales virtuțile glasului capabil de nuanțe și timbruri pure, glas în ale cărui vibrații erau detectabile unde de sorginte expresionistă. Compozițiile proprii „Călătorie în vis“ și „Bulgăre de zăpadă“ au fost punctele iradiante ale unui recital care a impresionat prin accederea spre performanță (dificultățile tehnice odată depășite vedeau combinații timbrale uneori insolite născute din relația voce-trombon, adecvate, însă, ideii argument), prin pondere și frumusețe.

Timișoara, orașul care a dat jazzului românesc și european muzicieni de notorietate dintre care îi amintim doar pe Richard Oschanitzky și Eugen Gondî, a fost reprezentat la Festivalul de la Sibiu de gitaristul Beia Kamocsa (un estel al armonicilor, nuanțelor și întrepăturărilor dintre muzică și tăceri impregnate de sunete implicite), de trio-urile Mircea Tiberian și Eugen Gondî, trei opțiuni de stil, trei modalități de „sonorizare“ a ideilor muzicale. Pianistul Mircea Tiberian este un adept al culorii, al luxurianței, al bogăției armonice din mijlocul căreia se ridică, asemeni unui „Stol de păsări“ teme melodice lirice de o mare frumusețe, expuse la saxofonul bariton și sopran sau la flaut de Liviu Butoi, instrumentist excelent cu care M. Tiberian și-a descoperit profunde afinități muzicale. Improvizările pe teme proprii „Vînt de primăvară“, „Așteptare“, „Bizonul de aer“ au constituit o muzică deosebit de sensibilă, de rafinată, căreia Marius Radu, un contrabasist provenit dintr-o orchestră simfonică (filarmonica timișoreană) a știut să-i sublinieze temperanța de tip cameral.

Alegîndu-și colaboratori de talia unui Ioan Bota (contrabas, sensibil și inspirat) și Dan Ionescu (un as al ghitarei), Eugen Gondî reapare pe scenă după cîțiva ani de absență cu un trio alcătuit din muzicieni care au știut să-și afirme plener calitățile de improvizatori, aflîndu-și, totodată, sintonia, coeziunea de grup, în pofida timpului scurt de cînd colaborează. Inspirația melodică, tensiunile și relaxările, strigătele și șaptele muzicale, armoniile izvorite de pe corzile ghitarei lui Dan Ionescu erau tot timpul comentate, augmentate, direcționate unui relief ritmic de mare inspirație de către Eugen Gondî, maestrul tobelor românești, cei trei muzicieni văzîndu-se răsplătiți la sfîrșitul recitalului timp de 20' de aplauzele unui public entuziasmat, cucerit de calitatea muzicii ascultate.

Pianistul Harry Tavitian (Constanța) a devenit binecunoscut în rîndurile publicului iubitor de jazz prin interpretările pasionate conferite creațiilor celebrilor autori de blues, ca leader al formației de free „Creativ“. Tinărul muzician rămîne adeptul liniei de sinteză dintre diverse epoci și stiluri muzicale pe care dorește a le integra sau adapta spiritului, mijloacelor de expresie ale freejazzului. În ultimii ani el își dovedește interesul pentru muzica veche românească, populară și cultă, mai puțin explorată în jazz, ale cărei sugestii melodice, ritmice, timbrale, dau naștere unui conglomerat sonor șocant, original.